

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ НАЦИОНАЛЕН ПРИРОДОНАУЧЕН МУЗЕЙ

бул. Цар Освободител № 1, София 1000
тел./факс 02988 2894 <http://www.nmnhs.com/>

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ НАЦИОНАЛЕН ПРИРОДОНАУЧЕН МУЗЕЙ бул. Цар Освободител № 1 Початъчна дата / краек на дата	91-22-08/08.02.2018
---	---------------------

ДО: Министерство на околната среда и водите

48-00-854

ВХ. №

София 09.02.

2017

СТАНОВИЩЕ

от Националния природонаучен музей-БАН

Относно: инвестиционно предложение "Добив и преработка на подземни богатства – метални полезни изкопаеми- златно-сребърни руди от находище „Трън“, землище на гр. Трън, община Трън, област Перник" и неговото въздействие върху биоразнообразието на община Трън

Уважаема госпожо министър,

Считаме, че инвестиционното предложение (ИП) "Добив и преработка на подземни богатства – метални полезни изкопаеми- златно-сребърни руди от находище „Трън“, землище на гр. Трън, община Трън, област Перник" е недопустимо за реализация в сегашните си параметри, тъй като е несъвместимо с предмета и целите на опазване в ЗЗ "Руй" BG0002112 по Директивата за птиците, със Закона за биологичното разнообразие и ще доведе до трайно и необратимо увреждане на качеството на повърхностните и подземните води. Нещо повече – предвидените дейности при реализация на ИП ще наручат режима на защитената зона „Руй“ обявен със Заповед РД-554 от 5 септември 2008 г., обнародвана в Държавен вестник, брой 83 от 23 септември 2008 г., най малкото точки 6.1. и 6.5. от Заповедта, а именно – „6.1. Премахването на характеристики на ландшафта – синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове при ползването на земеделските земи като такива“ и „6.5. извършване на дейности свързани с отводняване или пресушаване на мочурища, ливади и естествени водни обекти“.

При реализацията на ИП ще бъдат директно унищожени находища на видове птици включени като обект на опазване в ЗЗ "Руй" – ще бъдат разрушени техните местообитания и дори конкретните гнезда на много видове (червеногърба сврачка, ястребогушо коприварче, градинска овесарка, горска чучулига, козодой, ливаден дърдавец и кълвачи и др.). Реализацията на ИП неминуемо ще доведе до премахване на групи дървета, храсти, синори и други терени, които служат за места за гнездене на много от горепосочените видове птици. Промяната във вида на местообитанието и естеството на самата добивна и обработваща дейност, свързана с взривни и изкопни дейности, значителен шум, запрашване, вибрации и трайно присъствие на хора и техника ще доведе до прогонване на практика на всички видове птици в „участък Трън-север“, попадащ изцяло в Натура-2000 зоната. Без съмнение ще бъде засегнат хидрологичният режим на влажните ливади, ще бъдат засипани горски извори в буковите гори, ще бъдат променени и замърсени речните корита на малките реки и потоци в засегнатите от ИП земи. Местообитанията на много видове ще претърпят необратима фрагментация и модификация. Ще могат да навлязат много рудерални и чуждоземни видове растения, което ще редуцира наличната хранителна база и места за гнездене на птиците. Консервационно значимите видове птици, които се срещат в района предвиден за разработване на участък „Трън север“ и ще бъдат подложени на горепосочените въздействия, са както следва:

Скален орел (*Aquila chrysaetos*) В района предвиден за реализация на ИП е ловната територия на една двойка, която е и единствената двойка в Руй планина и в защитената зона Руй. Реализацията на ИП ще доведе до прогонване на двойката. Видът е включен в стандартния формуляр на зоната с численост 1-2 двойки. Прогонването дори и на една двойка от този вид може да се оцени като значително въздействие върху предмета на опазване на защитената

зона. Видът е силно уязвим на антропогенни въздействия и дори дейности на 1км от гнездото му през периода на гнездене биха довели до копрометиране на гнезденето и трайно изоставяне на гнездото. В миналото видът също е гнездил в Руй планина (Червена книга на България, т.2, 1985 г.).

Орел змияр (*Circaetus gallicus*) Установен от нас неколократно през гнездовия период през последните 10 години, включително през юни-юли 2016 г. Ще бъде пряко засегнат горския участък с гнездо на вида и така ще бъде прогонен от района и вероятно от защитената зона. Видът не е включен в стандартния формуляр на зоната, но е с много висок консервационен статус – включен в Приложение 1 на Директивата за птиците, включен в Червената книга с категория уязвим, включен в Конвенциите – Бернска, Бонска и CITES.

Осояд (*Pernis apivorus*) В района предвиден за реализация на ИП са гнездови територии на две двойки осояди. Видът гнезди по дървета, често в долове, в Руй планина в букови гори. Включен в стандартния формуляр на 33 „Руй“ с гнездова численост 2 двойки. По наши данни в защитената зона гнездят дори 3-4 двойки осояди.

Малък ястreb (*Accipiter nisus*) В района предвиден за реализация на ИП са гнездови територии на две двойки малки ястреби. Видът гнезди по дървета, както в широколистни гори така и в иглолистни горски култури. Реализацията на ИП със сигурност ще доведе до прогонването им. В стандартния формуляр на 33 „Руй“ видът е посочен с численост от 4 дв., тоест ще бъде засегната 50% от популацията на вида в зоната.

Ливаден дърдавец (*Crex crex*) Видът гнезди в повечето високотревни ливади в 33 „Руй“. Включен в стандартния формуляр на зоната. Реализацията на ИП ще засегне находища на вида и потенциални негови местообитания.

Козодой (*Caprimulgus europeus*) Среща се в повечето широколистни гори и храсталаци в 33 „Руй“. Числеността му според стандартния формуляр на зоната е 18-170 двойки. Териториите на няколко двойки ще бъдат сериозно засегнати при реализацията на разглежданото ИП.

Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*) Много рядък, гнездящ, постоянен вид в 33 „Руй“, според стандартния формуляр в зоната - с численост 1-7 дв. Среща се в разнообразни широколистни гори, главно дъбови, габърови и крайречни. Реализацията на участък „Север“ на ИП ще засегне гнездови местообитания на вида.

Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*) Сравнително често срещан в ниските части на 33 „Руй“. Включен в стандартния формуляр на зоната. ИП ще засегне територии на около 10 дв. В ниските части на участък „Север“.

Черен кълвач (*Dryocopus martius*) Видът гнезди нарядко в старите букови гори в по-високите части на Руй планина (наши собствени данни). Реализацията на ИП ще засегне значителни площи букови гори, в които гнездят около 3 двойки черни кълвачи. Видът не е включен в стандартния формуляр на 33 „Руй“. Защитен вид, включен в Червената книга на България и Приложение 1 на Директивата за птиците.

Сив кълвач (*Picus canus*) Видът гнезди в стари букови гори в Руй планина (наши собствени данни). Реализацията на ИП ще засегне значителни площи букови гори, в които гнездят 1-2 двойки сиви кълвачи. Видът не е включен в стандартния формуляр на 33 „Руй“. Защитен вид, включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.

Червеногръба сврачка (*Lanius collurio*) Широко разпространен и многочислен вид в пасищата и ливади обрасли с храсти или в храстовите местообитания в 33 „Руй“. Включен в стандартния формуляр на зоната с численост 175-1070 двойки. ИП ще засегне не по-малко от 20 територии на този вид, като ще доведе до разрушаване на местообитанията му както в по-ниските части над с. Забел, така и в по-високите части на Руй планина.

Ястrebогушо коприварче (*Sylvia nisoria*) Рядък и малоброен вид. Среща се в същите местообитания като червеногръбата сврачка и често заедно с нея. Включен в стандартния формуляр на зоната с численост 30 двойки. Реализацията на ИП ще разруши местообитанията на 2-3 двойки от този вид.

maculosa, *Cycnia luctuosa*, *Nola confusalis*, *Aglia tau*, *Anticlea derivata*. Видът *Euplagia quadripunctaria* е установен в околностите. Той е от приложение II на Директивата 92/43 на ЕС. През 2007 г. районът е обявен за „Основен район за опазване на дневните пеперуди в България - Руй“. Причините за обявяването на района за тъкъв е наличие на важни популации на 7 от целевите видове, а именно: *Zerynthia polyxena*, *Parnassius apollo*, *Scolitantides orion*, *Glaucopsyche alexis*, *Plebejus sephirus*, *Erebia medusa*, *Neptis sappho* и потенциалът му като обнадеждаващ район за установявянето на други целеви видове при бъдещи изследвания. Като изключително сериозна заплаха е посочена „възможността за разработване в района или в околностите на открити рудници и добив на злато чрез излужване с цианиди. Последствията са непредвидими, а евентуални аварии биха довели до екологична катастрофа“. През 2008 г. от Сърбска страна ждрелото на р. Ерма е обявано за „Основен район за опазване на дневните пеперуди в Сърбия – Клисура Јерме“ с 11 целеви вида дневни пеперуди.

Във връзка с процедурата, която протича в момента по ОВОС на ИП и въобще преценката за допустимостта на ИП и неговите очаквани въздействия, ние подкрепяме оплакването до ЕК на Сдружение „Балканка“ – София, изпратено на 16 януари 2017 г. и внасящо допълнителна информация във връзка с разкрита процедура CHAP(2015)02363 на Комисията. В него е описан подробно случаят и процедурните нарушения допуснати до момента, но не са дадени подробности относно биоразнообразието на района на ИП – нещо, което ние допълваме с нашето становище.

При вземане на решение по това ИП трябва да се има предвид и наличието на уранови рудни тела в района и дори започването на експериментален добив на уран в мина „Злата“, Трънско през 90-те години на XX век (<http://trun.bg/razkopavat-uranova-mina-v-transko/>), което крие допълнителни рискове по отношение на бъдещото въздействие на ИП върху водите и почвите и съответно за флората и фауната му.

В заключение ние апелираме, след завършване и получаване на доклада по ОВОС, процедурата да бъде прекратена поради гореизложените съображения и несъответствия със съществуващи законови и подзаконови нормативни актове.

С уважение,

ДИРЕКТОР:

(проф. д-р Николай Спасов)